

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний авіаційний університет

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра економіки повітряного транспорту

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЕБА

Сергій СМЕРІЧЕВСЬКИЙ

«20» 04 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«27» 04 2022 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Економіка підприємства»

Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»
Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 051 «Економіка»

Форма навчання	Сем.	Усього (год./кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.3	Л.3	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР/ КП	Форма сем. контролю
Денна	2,3	270 / 9	68	68	–	134	(1) ДЗ - 2 с.	КР - 3 с.	диф. зал 2 с. екзамен 3 с.
Заочна	2,3,4	270 / 9	14	14	–	242	К.р. - 3,4с.	КР - 4 с.	диф. зал 3 с. екзамен 4 с.

Індекс: РБ-6-051-3/21-2.1.20

Індекс: РБ-6-051-3з/21-2.1.20

СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2022

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Економіка підприємства»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 11.01.01-01-2022

Стор. 2 із 22

Робочу програму навчальної дисципліни «Економіка підприємства» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Економіка підприємства», навчальних та робочих навчальних планів НБ – 6-051-3/21, НБ – 6-051-3з/21 та РБ – 6-051-3/21, РБ – 6-051-3з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

/професор, д.е.н./:

_____ /Ольга ВОВК/

/ст. викладач, к.е.н./:

_____ /Наталія САФОНІК/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Економіка підприємства», спеціальності 051 «Економіка» – кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 3 від «12» 01 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми _____ /Ольга ВОВК/

Завідувач кафедри _____ /Олена АРЕФ'ЄВА/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 5 від «12» 01 2022 р.

Голова НМРР _____ /Анатолій ТОФАНЧУК/

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	6
2. Програма навчальної дисципліни	6
2.1. Зміст навчальної дисципліни	6
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	6
2.3. Тематичний план	11
2.4. Домашні завдання та завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	13
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену та підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	13
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	13
3.1. Методи навчання	13
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	14
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	15
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	16

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 4 із 22	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Економіка підприємства» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце дисципліни визначається теоретичною та практичною сукупністю знань і вмінь, що формують професійний профіль фахівця в галузі економічних наук. Займає професійно-орієнтоване місце у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» до здобуття навичок професійної діяльності. Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» забезпечує інтеграцію попередньо набутих здобувачами вищої освіти знань і вмінь та становить основу економічного профілю в підготовці фахівців в сфері економіки підприємства.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань і практичних навичок щодо особливостей організації та ефективного функціонування підприємств, їх ресурсного забезпечення, оцінки результатів господарсько-фінансової діяльності, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують та розвиток навичок щодо організації та досягнення високої результативності господарювання підприємства.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними аспектами діяльності підприємства як виробничої системи і його внутрішньогосподарським механізмом, надати методичний інструментарій для прийняття ефективних господарських рішень, теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з таких питань: підприємство як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності; методичні засади планування діяльності підприємства; формування програми виробництва продукції та її реалізації, визначення виробничої потужності підприємства; визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання; теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів підприємства та системи їх матеріального стимулювання, методичні підходи до їх аналізу та планування; теоретичні засади формування та використання майнових ресурсів (активів) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування; теоретичні засади формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства, методичні підходи до їх аналізу та планування; механізм формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємств; оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення; сутність фінансового стану підприємства, його складові та методи оцінки; конкурентоспроможність підприємства та методи її оцінки; механізм розвитку підприємства, запобігання кризових явищ та банкрутства; забезпечення економічної безпеки підприємства.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 5 із 22	

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових на аналітичних текстів з економіки.

ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН27. Розуміти та самостійно формувати стратегії розвитку підприємства на засадах конкурентоспроможності, якості, безпековості та прибутковості економічних систем.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Навчальна дисципліна «Економіка підприємства» підсилює наступні компетенції:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК14. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

ФК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

ФК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

ФК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

ФК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення та основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

ФК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 6 із 22	

ФК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

ФК15. Здатність обґрунтовувати стратегії розвитку, напрями активізації економічного потенціалу та інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

ФК16. Здатність до формування аналітичних звітів, наукових публікації за результатами виконаних досліджень.

ФК17. Готовність до постійного вдосконалення професійної діяльності, прийнятих рішень і розробок у напрямку забезпечення ефективності підприємства.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Основи функціонування економіки на мікро-, макро- та мезо- рівнях», «Економічна теорія», «Господарське право», «Фінансово-інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання», та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Економічна діагностика та контролінг», «Економіка і організація інноваційної діяльності», «Оцінка конкурентоспроможності підприємства та кластерний аналіз», «Потенціал і розвиток підприємства», «Планування діяльності підприємства», «Стратегія підприємства та комунікації», «Вартісно-орієнтоване управління підприємством» та інших.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається із п'яти навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Економічні засади функціонування підприємств»
- навчального модуля №2 «Ресурсне забезпечення діяльності підприємства в системі ринкових відносин»
- навчального модуля №3 «Основні результативні показники господарської діяльності підприємства»
- навчального модуля №4 «Трансформація та оптимізація бізнес-процесів підприємства», кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.
- навчального модуля №5 «Курсова робота», яка є важливою складовою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих здобувачем вищої освіти у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль № 1 «Економічні засади функціонування підприємств»

Інтегровані вимоги модуля №1:

В результаті вивчення модуля №1 здобувачі вищої освіти повинні **знати**: економічні основи функціонування підприємства в системі ринкових відносин, основні напрями та види його діяльності, види підприємств, їх організаційно-правові форми; особливості зовнішнього середовища та його впливу на діяльність підприємства; структуру системи управління та шляхи підвищення ефективності функціонування підприємств і їх підрозділів.

В результаті вивчення модуля №1 здобувачі вищої освіти повинні **вміти**: визначати основні напрями діяльності підприємств; оцінювати вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємств; аналізувати структуру системи управління та визначати шляхи

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 7 із 22	

підвищення ефективності функціонування підприємств і їх підрозділів; аналізувати товарну та цінову політику підприємства; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах; показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Тема 1. Теорії та моделі підприємств.

Поняття підприємства, його мета, функції та основні ознаки. Теорії (концепції) підприємства. Моделі підприємств. Місія і цілі діяльності підприємства. Напрями діяльності підприємства. Сутність підприємництва та принципи підприємницької діяльності. Види та форми підприємницької діяльності.

Тема 2. Основи підприємництва.

Підприємництво як сучасна форма господарювання. Виникнення та еволюція терміну «підприємництво». Функції, ознаки та принципи підприємництва. Види підприємницької діяльності. Основні форми підприємництва.

Тема 3. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.

Правові основи функціонування підприємств. Порядок створення та реєстрації підприємств. Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств, їх утворення, мета і функції.

Тема 4. Зовнішнє середовище господарювання підприємства.

Загальна характеристика внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства. Структура і сутність зовнішнього середовища підприємств. Вплив чинників мікро- і макросередовищ на діяльність підприємства. Особливості класифікації чинників зовнішнього середовища підприємства. Методики оцінки чинників зовнішнього середовища підприємства.

Тема 5. Структура та управління підприємством.

Загальна характеристика структури підприємства. Сутність та функції управління підприємством. Методи управління підприємством. Характеристика типів організаційних структур управління підприємством. Напрями вдосконалення управління підприємством.

Тема 6. Ринок і продукція.

Ринок як сфера товарообміну. Структура і види ринків. Ринкова інфраструктура, її складові елементи. Загальна характеристика продукції підприємства: поняття і класифікація; вимірники та система показників.

Тема 7. Товарна та цінова політика підприємства.

Поняття про товарну політику підприємства. Поняття про життєвий цикл товару. Функції ціни та види цін на продукцію підприємства. Загальна характеристика цінової політики підприємства. Етапи формування цінової політики підприємства.

Модуль № 2 «Ресурсне забезпечення діяльності підприємства в системі ринкових відносин»

Інтегровані вимоги модуля №2:

В результаті вивчення модуля №2 здобувачі вищої освіти повинні **знати**: систему аналізу та планування обсягів, результатів діяльності ресурсного потенціалу підприємства та його складові елементи; капітал підприємства, його структуру, взаємозв'язок з ресурсами, економічні основи формування та використання; основні закономірності розвитку підприємства на основі інвестиційно-інноваційної діяльності.

В результаті вивчення модуля №2 здобувачі вищої освіти повинні **вміти**: розробляти стратегічні, тактичні та оперативні плани; планувати обсяги діяльності, необхідні ресурси, зовнішні і внутрішні обмеження та ризики; обґрунтовувати ефективність інвестиційних та

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 8 із 22	

інноваційних проєктів; аналізувати та планувати ресурси, які необхідні підприємству, розробляти політику формування та використання трудових, майнових та фінансових ресурсів; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах; показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Тема 1. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.

Загальна характеристика персоналу підприємства. Система управління персоналом. Особливості встановлення норм і нормативів праці на підприємстві. Продуктивність праці підприємства та методи її виміру. Система оплати праці на підприємстві. Тарифна та безтарифні системи оплати праці.

Тема 2. Інтелектуальний капітал.

Сутність та структура інтелектуального капіталу. Класифікаційні ознаки інтелектуального капіталу підприємства. Основні типи та форми інтелектуального капіталу підприємства. Закономірності розвитку інтелектуального капіталу. Нематеріальні активи підприємства. Ліцензії та об'єкти інтелектуальної власності.

Тема 3. Основний капітал.

Економічна сутність основного капіталу підприємства. Класифікація і структура основних засобів підприємства. Оцінка основних засобів підприємства. Зношування і амортизація основних засобів. Фізичний і моральний знос. Амортизація основних засобів підприємств. Методика розрахунку норм амортизації. Показники ефективності використання та відновлення основних засобів підприємства. Шляхи поліпшення використання основних засобів підприємства і напрями інтенсифікації їх відтворення.

Тема 4. Оборотний капітал.

Загальна характеристика оборотного капіталу. Економічна сутність, склад та структура оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Показники використання оборотних засобів. Шляхи прискорення оборотності оборотних засобів.

Тема 5. Інвестиційна діяльність.

Сутнісна характеристика інвестицій і інвестиційної діяльності підприємства. Класифікація інвестицій підприємства. Загальна характеристика реальних інвестицій підприємства. Поняття про капітальні вкладення. Сутнісна характеристика інвестиційного циклу, інвестиційного проєкту і шляхи підвищення ефективності капітальних вкладень. Джерела інвестиційних ресурсів підприємства. Методичні підходи до оцінки ефективності інвестиційних проєктів.

Тема 6. Інноваційна діяльність

Загальна характеристика інноваційних процесів і інновацій. Класифікація інновацій. Види інноваційної діяльності. Зміст інноваційної діяльності підприємства. Інноваційний потенціал підприємства та показники його оцінки. Науково-технічний прогрес як фактор економічного розвитку підприємства.

Тема 7. Обґрунтування виробничої програми підприємства.

Сутність та основні завдання планування виробничої діяльності підприємства. Сутність та зміст виробничої програми підприємства. Послідовність розробки виробничої програми підприємства. Принципи організації виробничого процесу. Методика розрахунку показників виробничої програми підприємства. Оптимізація виробничої програми підприємства.

Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства.

Сутність, завдання і принципи планування на підприємстві. Методи та види планування. Планування маркетингової діяльності підприємства. Бізнес-планування на підприємстві.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 9 із 22	

Сутність та організація стратегічного планування на підприємстві. Тактичне та оперативне планування. Сутність прогнозування, його типи і методи.

Модуль № 3 «Основні результативні показники господарської діяльності підприємства»

Інтегровані вимоги модуля №3:

В результаті вивчення модуля №3 здобувачі вищої освіти повинні **знати**: основні результативні показники діяльності підприємства, порядок їх формування та використання; методику оцінки фінансово-економічного стану та ефективності діяльності підприємства; ефективність, конкурентоспроможність підприємства та його продукції;

В результаті вивчення модуля №3 здобувачі вищої освіти повинні **вміти**: обґрунтовувати обсяги виробництва та реалізації продукції підприємства, його виробничої потужності, потреби підприємства у матеріальних ресурсах, мати уявлення про критерії оптимізації матеріально-сировинних ресурсів, що необхідні підприємству; аналізувати та планувати доходи, поточні витрати і фінансові результати від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства; оцінювати фінансово-майновий стан підприємства, його конкурентоспроможність; проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах; показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Тема 1. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства.

Характеристика техніко-технологічної бази підприємства. Поняття виробничої потужності підприємства і чинники, що її визначають. Загальні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Ефективність використання виробничої потужності підприємства.

Тема 2. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика.

Економічне значення матеріально-технічно забезпечення підприємства. Форми матеріально-технічно забезпечення підприємств. Визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах і регулювання матеріальних запасів. Матеріальні потоки і виробнича логістика.

Тема 3. Організація операційної діяльності.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства. Сутнісна характеристика виробничого процесу як основного елементу операційної діяльності підприємства. Типи виробництв. Виробничий цикл і його тривалість. Методи організації виробництва. Класифікація і основні параметри поточкових ліній. Збутова діяльність підприємства.

Тема 4. Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції.

Загальна характеристика конкурентоспроможності продукції. Поняття якості продукції, необхідність і зазначення її підвищення в сучасних умовах. Методи забезпечення і контролю якості продукції. Системи управління якістю продукції. Стандартизація і сертифікація. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості продукції.

Тема 5. Витрати підприємства.

Економічна сутність вартості і собівартості продукції. Загальна характеристика і класифікація витрат підприємства. Групування витрат по економічних елементах. Поняття про калькулювання собівартості і калькуляцію ціни продукції підприємства. Методи калькулювання собівартості продукції. Графічне моделювання залежності витрат від обсягу виробництва і аналітичні аспекти співвідношення змінних та постійних витрат. Техніко-економічні фактори впливу на динаміку собівартості товарної продукції.

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 10 із 22	

Тема 6. Ціноутворення в діяльності підприємства.

Поняття та функції цін. Класифікація видів цін. Склад та структура ціни продукції. Методи ціноутворення.

Тема 7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Формування доходів на підприємстві. Сутність, види, формування та розподіл прибутку підприємства. Система показників рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства.

Модуль № 4 «Трансформація та оптимізація бізнес-процесів підприємства»

Інтегровані вимоги модуля №4:

В результаті вивчення модуля №4 здобувачі вищої освіти повинні **знати**: сучасні теорії та моделі розвитку підприємства, механізм трансформації (реструктуризації) підприємств у процесі розвитку; економічну безпеку підприємства та його антикризову діяльність.

В результаті вивчення модуля №4 здобувачі вищої освіти повинні **вміти**: оцінювати ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність; обґрунтовувати напрями розвитку та реструктуризації; оцінювати загрози банкрутства підприємства; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах; показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Тема 1. Сучасні моделі розвитку підприємств.

Сучасні концепції розвитку підприємства. Сутнісна характеристика розвитку підприємств. Класифікація видів процесів розвитку підприємства. Форми та моделі розвитку підприємства. Механізм розвитку потенціалу підприємства. Визначення резервів розвитку потенціалу підприємства. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку підприємства.

Тема 2. Оптимізація бізнес-процесів підприємства.

Характеристика бізнес-процесів підприємства. Порівняльна характеристика функціонального і процесного підходів до управління підприємством. Форми розвитку підприємств у межах процесно-орієнтованого управління підприємством. Оптимізація бізнес-процесів.

Тема 3. Трансформація та реструктуризація підприємств.

Поняття про трансформацію і реструктуризацію підприємств. Необхідність, суть і мета реструктуризації підприємства. Зовнішні та внутрішні причини реструктуризації. Реструктуризаційні зміни на підприємстві. Види та етапи реструктуризації підприємства. Санація підприємства.

Тема 4. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність.

Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики. Види ефективності виробництва (продуктивності системи) за окремими ознаками. Система показників ефективності виробництва. Оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 5. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності

Економічна сутність інноваційно-інвестиційної діяльності. Джерела фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності. Управління інноваційно-інвестиційної діяльності. Ефективність впровадження інновацій та інвестицій. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності. Напрямки удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

Тема 6. Економічна безпека підприємства

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2022
		Стор. 11 із 22	

Поняття про економічну безпеку підприємства. Характеристика основних складових економічної безпеки. Оцінка стану економічної безпеки підприємств. Сутнісна характеристика підприємницького ризику. Управління підприємницьким ризиком. Антикризова діяльність підприємства.

Модуль № 5 «Курсова робота» (освітній компонент)

Курсова робота (КР) з дисципліни виконується у третьому семестрі (у четвертому – для ЗФН), відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачем вищої освіти у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни в області економічного управління та прийняття рішень щодо обґрунтування напрямів розвитку підприємства.

Виконання КР є важливим етапом у підготовці до виконання випускної роботи (роботи) майбутнього фахівця з економіки підприємства.

Конкретна мета КР – поглибити теоретичні знання, набуті здобувачами в процесі вивчення курсу та виробити вміння застосовувати їх у практичному вирішенні питань економіки підприємства щодо економічної оцінки ефективності розвитку. При цьому завдання різняться між собою варіантами.

Для успішного виконання КР здобувач вищої освіти повинен знати теорію управління розвитком підприємства, методи прогнозування діяльності підприємства; методичні підходи до економічної оцінки всіх сфер діяльності підприємства; вміти використовувати набуті знання при оцінці економічного стану підприємства; формалізувати перспективні напрями розвитку підприємства; оцінювати та прогнозувати ефективність діяльності підприємства

Виконання, оформлення та захист КР здійснюється здобувачем вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання КР – до 30 годин самостійної роботи.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Економічні засади функціонування підприємств»									
1.1		_2_ семестр				_2_ семестр			
1.1	Теорії та моделі підприємств	7	2	2	3	7	2	-	5
1.2	Основи підприємництва	7	2	2	3	5	-	-	5
1.3	Види підприємств, їх організаційно-правові форми	7	2	2	3	5	-	-	5
1.4	Зовнішнє середовище господарювання підприємства.	8	2	2	4	6	-	-	6
1.5	Структура та управління підприємством	10	2 2	2	4	7	2	-	5

1.6	Ринок і продукція	8	2	2	4	5	-	-	5
1.7	Товарна та цінова політика підприємства	8	2	2	4	7	-	2	5
1.8	Модульна контрольна робота №1	4	-	2	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		59	16	16	27	42	4	2	36
Модуль №2 «Ресурсне забезпечення діяльності підприємства в системі ринкових відносин»									
2.1	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	8	2	2	4	7	-	2	5
2.2	Інтелектуальний капітал	7	2	2	3	5	-	-	5
2.3	Основний капітал	8	2	2	4	7	2	-	5
2.4	Оборотний капітал	8	2	2	4	5	-	-	5
2.5	Інвестиційна діяльність	8	2	2	4	5	-	-	5
2.6	Інноваційна діяльність	8	2	2	4	7	2	-	5
2.7	Обґрунтування виробничої програми підприємства	7	2	2	3	5	-	-	5
2.8	Прогнозування та планування діяльності підприємства	10	2 2	2	4	7	2	-	5
2.9	Модульна контрольна робота №2	4	-	2	2	-	-	-	-
2.10	Домашнє завдання	8	-	-	8	-	-	-	-
Усього за модулем №2		76	18	18	40	48	6	2	40
Усього за семестр		135	34	34	67	90	10	4	76
					3 семестр			3 семестр	
Модуль №3 «Основні результативні показники господарської діяльності підприємства»									
3.1	Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	11	2 2	2 2	3	16	2	-	14
3.2	Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика	7	2	2	3	16	-	2	14
3.3	Організація операційної діяльності	7	2	2	3	13	-	-	13
3.4	Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції	7	2	2	3	12	-	-	12
3.5	Витрати підприємства.	9	2 2	2	3	14	-	2	12
3.7	Ціноутворення в діяльності підприємства	6	2	2	2	11	-	-	11
3.7	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	11	2 2	2 2	3	13	-	-	11
3.8	Модульна контрольна робота №3	3	-	2	1	-	-	-	-
3.9	Контрольна робота (домашня) (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
3.10	Підсумкова контрольна робота (залік) (ЗФН)	-	-	-	-	4	2	-	2
Усього за модулем №3		61	20	20	21	105	4	4	97
Усього за семестр (ЗФН)		-	-	-	-	105	4	4	97
Модуль №4 «Трансформація та оптимізація бізнес-процесів підприємства»									
							4 семестр		
4.1	Сучасні моделі розвитку підприємств	7	2	2	3	7	-	2	5

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 13 із 22	

4.2	Оптимізація бізнес-процесів підприємства	7	2	2	3	5	-	-	5
4.3	Трансформація і реструктуризація підприємств	8	2 2	2	2	8	-	2	6
4.4	Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	6	2	2	2	5	-	-	5
4.5	Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності	6	2	2	2	5	-	-	5
4.6	Економічна безпека підприємства	7	2	2	3	7	-	2	5
4.6	Модульна контрольна робота №4	3	-	2	1	-	-	-	-
4.7	Контрольна робота (домашня) (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
Усього за модулем №4		44	14	14	16	45	-	6	39
Модуль №5 «Курсова робота»									
5.1	Обґрунтування ефективності розвитку підприємства	30	-	-	30	30	-	-	30
Усього за модулем №5		30	-	-	30	30	-	-	30
Усього за семестр		135	34	34	67	75	-	6	69
Усього за навчальною дисципліною		270	68	68	134	270	14	14	242

2.4. Домашні завдання та завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Контрольні (домашні) роботи з дисципліни виконуються у другому семестрі (для ЗФН – у третьому та четвертому семестрах), відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни в галузі управління ефективністю діяльності підприємства, які використовуються в подальшому при вивченні наступних дисциплін професійної підготовки фахівця з повною вищою освітою та написанні випускної роботи.

Конкретна мета ДЗ полягає у вивченні та ґрунтовному дослідженні ефективності діяльності суб'єктів господарювання в ринкових умовах. При цьому завдання різняться між собою варіантами.

Виконання, оформлення та захист ДЗ здійснюється здобувачем вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідним викладачем кафедри.

Час, потрібний для виконання кожної контрольної (домашньої) роботи складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену та підсумкової контрольної роботи (ЗФН)

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену та підсумкової контрольної роботи (ЗФН) розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджуються на засіданні кафедри та доносяться до відома здобувачів вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладання матеріалу та дослідницький, навчальна дискусія, кейс-метод, онлайн технології, обговорення, семінар-дискусія. Крім того здобувачам

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 14 із 22	

вищої освіти надаються індивідуальні консультації (як при зустрічі із викладачем, так і через Інтернет).

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти під час вивчення дисципліни застосовуються навчальні технології: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, кейс, презентація тощо.

Реалізація цих методів здійснюється під час проведення лекцій, практичних занять, виконанні контрольної роботи, самостійного розв'язування задач, роботі з навчальною літературою тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.1.1. Ареф'єва О.В., Коренков О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств: монографія. К.: ГРОТ, 2004. 200 с.

3.1.2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. К.: Кондор, 2016. 378 с.

3.1.3. Горбач Л.М., Котляров В.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2021. 620 с.

3.1.4. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.

3.1.5. Економіка підприємства: навч. Посіб. / за заг. ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, Б.М. Сердюка. К.:Ельга-Н, КНТ, 2007. 780 с.

3.1.6. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Ареф'єва та ін. К.: Видавництво Європейського університету, 2004. 238 с.

Допоміжна література

3.2.7. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств: монографія / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. К.: Видавництво Європейського університету, 2004. 172 с.

3.2.8. Ареф'єва О.В., Вовк О.М., Очеретяна С.О. Методичні засади діагностування результативності модернізації підприємств в контексті реалізації інноваційного потенціалу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. Серія: Економічні науки. 2020. Вип. 4 (149). С. 8-16.

3.2.9. Ареф'єва О.В. Антикризисне управління підприємством: монографія. Львів: Укр. академ. друкарства, 2011. 252 с.

3.2.10. Вовк О.М. Детермінанти модернізації підприємств інфраструктурної сфери: теорія, методологія, практика. Київ, ФОП Маслаков, 2020. 480 с.

3.2.11. Вовк О.М., Ковальчук А.М. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах конкурентної економіки. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. №1. С. 20-32. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Znprudps/index.html>.

3.2.12. Вовк О. М., Сафонік Н. П., Фрідріх Ю. В. Превентивне забезпечення безпеки і конкурентного статусу авіаційного підприємства. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2021. №3 (75). С. 123-134.

3.2.13. Сафонік Н.П., Ковальчук А.М., Карпенко І.Л. Особливості формування економічного потенціалу підприємства із позицій його іміджу в умовах адаптації до змін. *Бізнес Інформ*. 2021. №11. С. 287-293.

3.2.14. Сафонік Н.П., Богомол К.С. Загальні аспекти застосування гендерно орієнтованого підходу у сфері трудових відносин та підприємницькій діяльності. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-10>.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 15 із 22	

3.2.15. Стійкий розвиток підприємств у міжнародному економічному просторі: монографія / за ред. Ареф'євої О.В. К.: ФОП Маслаков, 2018. 260 с.

3.2.16. Kuzior, A., Arefieva, O., Poberezhna, Z., Ihumentsev, O. (2022). The Mechanism of Forming the Strategic Potential of an Enterprise in a Circular Economy. *Sustainability*, 14(6), 3258. DOI: 10.3390/su14063258.

3.2.17. Kwilinski, A. (2018). Mechanism of modernization of industrial sphere of industrial enterprise in accordance with requirements of the information economy. *Marketing and Management of Innovations*, 4, 116-128. <http://doi.org/10.21272/mmi.2018.4-11>.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.18. <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

3.3.19. <http://www.kmu.gov.ua>

3.3.20. <http://www.me.gov.ua>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 16 із 22	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2 семестр
Модуль №1 «Економічні засади функціонування підприємств»		
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей	14	10 (сумарно)
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять	14	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 здобувач вищої освіти має набрати не менше</i>	<i>16 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	13	-
Усього за модулем №1	41	10
Модуль №2 «Ресурсне забезпечення діяльності підприємства в системі ринкових відносин»		
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей	16	10 (сумарно)
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять	16	
Виконання та захист домашнього завдання	14	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 здобувач вищої освіти має набрати не менше</i>	<i>18 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №2	13	-
Усього за модулем №2	59	10
Усього за семестр	100	20
	3 семестр	3 семестр
Модуль №3 «Основні результативні показники господарської діяльності підприємства»		
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей	18	20 (сумарно)
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять	18	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №3 здобувач вищої освіти має набрати не менше</i>	<i>20 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №3	10	-
Виконання, оформлення та захист контрольної (домашньої) роботи (ЗФН)	-	30
Підсумкова контрольна робота (залік) (ЗФН)	-	30
Усього за модулем №3	46	80

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 17 із 22	

Усього за семестр (ЗФН)	-	100
		4 семестр
Модуль №4 «Трансформація та оптимізація бізнес-процесів підприємства»		
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей	12	30 (сумарно)
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять	12	
Виконання, оформлення та захист контрольної (домашньої) роботи (ЗФН)	-	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №4 здобувач вищої освіти має набрати не менше</i>	<i>15 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №4	10	-
Усього за модулем №4	34	60
Усього за модулями №3, №4	80	60
Екзамен	20	40
Усього за семестр	100	100
Модуль №5 «Курсова робота»		
Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	Денна та заочна форми навчання	
Виконання курсової роботи	60 або 50	
Захист курсової роботи	40 або 50	
Виконання та захист курсової роботи	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична оцінка з підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах (з цієї дисципліни – за *другий та третій* семестри) з наступним її переведенням в оцінки за національною шкалою ECTS. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2022
		Стор. 18 із 22	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				